

Cuprins

Districtul 14	9
A treia sau a patra zi de primăvară	25
O după-amiază de sîmbătă	39
Îngerul este filigranul meu	59
Croitoria	81
Jabberwhorl Cronstadt	131
Viața nocturnă... ..	149
Hoinărind prin China	181
Burlescă	209
Un maniac megalopolitan	229

HENRY MILLER

Prîmăvară neagră

Traducere din limba engleză și note
de Cristina Felea

POLIROM
2019

Acum e foarte calmă și strigă vacile pe nume. Luna o fascinează. Nu-i este teamă de nimic, pentru că sînt cu ea și întotdeauna a avut încredere în mine. Am fost favoritul ei. Era ea săracă cu duhul, dar mă iubea. Ceilalți erau mai deștepți, dar n-aveau inima ei bună.

Cînd fratele Adolphe o ducea la plimbare cu trăsura, cei din familie ziceau: „Mele a pus ochii pe el!”. Dar cred că Mele vorbea cu el la fel de nevinovat cum îmi vorbește mie acum. Probabil că atunci cînd își îndeplinea îndatoririle conjugale, Mele visa cu inocență la darurile frumoase pe care le va oferi tuturor. Nu cred că avea conștiința păcatului sau a vinovăției, și nici remușcări. Sînt convins că Mele era un înger nerod. Cred că Mele era o sfîntă.

Uneori, cînd o dădeau afară din vreo slujbă, obișnuiau să mă trimită după ea. Nu știa să se întoarcă acasă. Și-mi amintesc cît de fericită era cînd mă vedea sosind. Cu nevinovăție spunea că ar vrea să locuiască la noi. De ce nu putea sta la noi? Și eu mă întrebam asta. De ce nu-i puteau lăsa și ei un locșor lîngă foc unde să stea și să viseze, dacă asta își dorea? De ce trebuie să *robotească* toată lumea – și sfinții și îngerii? De ce trebuie ca nerozii să fie neapărat un exemplu pentru ceilalți? Acum mă gîndesc că, la urma urmei, s-ar putea ca acolo unde o duc acum să-i fie bine. Gata cu treburile. Și totuși, aș fi preferat să i se ofere un colțișor mai pe aproape.

În timp ce călcăm pe poteca pietruită, spre porțile mari, Mele devine agitată. Pînă și un cățeluș știe cînd e dus să fie înecat. Mele tremură acum. Sîntem așteptați. Porțile se deschid cu un căscat. Mele e înăuntru, eu sînt afară, încercă s-o ducă cu zăhărelul. Sînt drăguți cu ea. Îi vorbesc atît de blînd. Dar Mele este înspăimîntată. Se întoarce și aleargă spre poartă. Eu sînt încă aici. Își

întinde brațele și se agață de gâtul meu. O sărut tandru pe frunte. Îi desprind cu blîndețe brațele. Ceilalți o vor lua din nou. Nu mai suport să văd asta. Trebuie să plec. Trebuie să fug. Totuși mai stau – un minut îndelungat – stau și o privesc. Ochiul ei par a fi devenit enormi. Doi ochi rotunzi, imenși, plini și întunecoși ca noaptea, fixîndu-mă fără să înțeleagă. Un nebun nu poate privi astfel. Un idiot nu poate privi astfel. Doar un înger sau un sfînt.

Am mai spus că Mele nu era o bună gospodină, dar știa să prepare *fricadellas*. Iată rețeta : se face un amestec întunecat din clisă de pîine umedă (dintr-un pisoar drăguț) și carne de cal (doar mușchiul) mărunțită fin, la care se adaugă puțină tocătură pentru cîrnați. Se fac găluște în podul palmei. Cîrciuma pe care o ținea împreună cu Paul, înainte de-a se ivi femeia din Hamburg, se afla chiar lîngă cotitura pe care o face Second Avenue, nu departe de pagoda chinezească, folosită acum ca sediu al Armatei Salvării.

După ce am plecat din fața porții, m-am oprit lîngă un zid înalt și, cu fața îngropată în mîini și brațele sprijinite de zid, am început să plîng în hohote, cum nu mi se mai întîmplase din copilărie. În acest timp ei îi făceau lui Mele baie și o îmbrăcau în uniforma spitalului ; îi pieptănuau părul lins, cu cărare pe mijloc, legîndu-i-l într-un coc strîns la ceafă. Nimeni nu arată grozav astfel. Toți au aceeași privire dementă, fie că sînt pe jumătate sau pe trei sferturi nebuni, fie că sînt doar puțin scrîntiți. Dacă celor din spital le spui „aș dori un stilou și o hîrtie să scriu o scrisoare“, ei îți răspund „da“ și-ți pun o mătură în mîină să cureți încăperea. Dacă din neatenție faci pe tine și murdărești pe jos, te obligă să ștergi podeaua. Poți

să plîngi cît vrei, dar e interzis să te abați de la regulamentul interior. Și într-o casă de nebuni trebuie menținută ordinea, ca în oricare altă casă.

O dată pe săptămîină, Mele avea voie să primească vizite. De treizeci de ani surorile ei vizitau mereu ospiciul. Erau sătule de el. Încă de mici se duceau să-și vadă mama pe Blackwell's Island. Mama le spunea întotdeauna să aibă grijă de Mele, să fie cu ochii pe ea. Cînd Mele stătuse acolo, în poartă, cu ochii ei atît de rotunzi și luminoși, mintea ei călătorise desigur spre trecut cu viteza unui tren rapid. Totul i se dezvăluise dintr-odată. Ochii ei erau atît de mari și strălucitori, de parcă ar fi văzut mai mult decît putea înțelege. Străluceau de spaimă, iar dincolo de spaimă sclipea o uluială fără hotare. Asta le dădea atîta frumusețe. Trebuie să fii nebun ca să poți vedea lucrurile cu atîta luciditate și atît de unitar. Dacă ești o personalitate puternică, vei rezista la încercare și oamenii vor crede în tine, vor face jurăminte în numele tău, vor întoarce lumea cu fundul în sus pentru tine. Dar dacă ești doar un om oarecare sau un nevolnic, atunci ceea ce ți se întîmplă rămîne fără urmări, se irosește.

În fiecare dimineață fac o sprintenă plimbare intelectuală, în scrișnetul trenului aerian, de la nord de Delancey Street pînă spre Waldorf, unde cu o seară în urmă bătrînul meu și Julian Legree petrecuseră tihnit în Peacock Alley. În fiecare dimineață scriu o nouă carte în timp ce parcurg distanța dintre stația de pe Delancey Street și Waldorf. Pe foaia de titlu a fiecărui volum stă scris cu vitriol: *Insula incestului*. Fiecare dimineață începe cu voma de după beția din noaptea trecută; ea e gardenia uriașă pe care o port la butoniera reverului de mătase al costumului meu la două rînduri. Ajung la croitorie sumbru și abătut,

ca să-l gădesc poate pe Tom Jordan în atelierul de reparații așteptînd să i se scoată petele de pe prohab. După ce am scris în galop 369 de pagini, zădărnicia unui „bună dimineată” mă împiedică să fiu politicos ca de obicei. Tocmai am dus la bun sfîrșit al douăzeci și treilea volum al cărții ancestrale din care nu se vede nici un semn, deoarece a fost în întregime scrisă în minte, fără să am măcar un stilou. Eu, fiul croitorului, sînt pe punctul de a-i spune „bună dimineată” vînzătorului lui Endicott Mumford, țicnit și lînos, care stă doar în izmene în fața oglinzii, examinîndu-și pungile de sub ochi. Fiecare ramură și frunză din arborele familiei se mișcă în fața privirilor mele : din cețurile tenebroase de pe Elba se ivește plutind această înșelătoare insulă a incestului care dă naștere minunatei gardenii pe care o port la butonieră în fiecare dimineată. Sînt gata să-i spun „bună dimineată” lui Tom Jordan. Cuvintele îmi stau pe limbă. Văd un copac uriaș ridicîndu-se din negură și în el femeia din Hamburg, cu dosul înghesuit într-o scorbură. Prin ușa întredeschisă, prinsă cu lanțul de la zăvor, văd fața ei verde, buzele strînse, nările dilatate. George nebunul umblă din casă în casă vînzînd ilustrate ; cu o mîneacă goală fluturînd în vînt, pierdut și îngropat e brațul său pe care i l-a îmbucacatul. După ce toate paginile din calendar au fost rupte, cu excepția ultimelor șase, George nebunul, cu țurțuri în mustăți și căciula în mîini, sună la ușă și strigă din prag „Crăciun fericit!”. Acesta este cel mai smintit dintre vlăstarele de pe Elba, un copac cu toate ramurile frînte și frunzele veștede. E copacul care strigă invariabil, o dată pe an, „Crăciun fericit!”, în ciuda catastrofelor, a invaziei cancerului, a hidropiziei, hoției, cerșetoriei, demenței, paraliziei, teniei, otitei, coreei, meningitei, epilepsiei, cirozei etc.

Sînt chiar pe punctul de a spune „bună dimineața”. Cuvintele îmi tremură pe buze. Cele douăzeci și trei de cărți ale *Apocalipsei* sînt scrise cu o fidelitate incestuoasă, copertele sînt legate în cel mai fin marochin și pentru fiecare volum există încuietoare și cheie. Ochii injectați ai lui Tom Jordan se holbează în oglindă ; clipește aiidoma unui cal care alungă o muscă. Tom Jordan fie își dă jos pantalonii, fie și-i îmbracă. Întotdeauna încheindu-și sau descheindu-și prohabul. Întotdeauna dîndu-și pantalonii să-i fie curățați de pete și călcați proaspăt. *Tante* Melia se adăpostește la umbra arborelui familial. Mama spală petele de vomă de pe rufele murdărite săptămîna trecută. Bătrînul meu își ascute briciul. Evreii urcă din umbra podului, zilele sînt mai scurte, remorcherele fornăie sau orăcăie, portul geme de sloiuri. Fiecare capitol al cărții scrise pe aer revigorează sîngele ; muzica lui se aude mai tare decît neliniștitul freamăt al lumii de afară. Noaptea cade ca un tunet, așezîndu-mă pe pavajul drumului care în cele din urmă nu duce nicăieri, însă e strălucitor, înconjurat de trepte luminoase pe care, cînd urci, nu ai drum de întoarcere, însă nu poți nici să stai pe loc.

Din umbra podurilor, ca un herpes uriaș, mulțimea crește, lăsînd în urmă o imensă dîră purulentă care trece de la un rîu la altul, de-a lungul lui Fourteenth Street. Dîra asta care leagă, invizibilă, un ocean cu altul, o eră de alta, desparte net lumea gentilă pe care o știu din registru de lumea semită pe care sînt pe cale s-o cunosc din viață. Între aceste două lumi, la mijlocul hotarului întinzîndu-se de la un fluviu la altul, se află un mic ghiveci cu gardenii. Hotarul duce pînă acolo unde cutreieră mastodontii, unde bizonii nu mai ajung să pască ; acolo se înalță înșelătoarea lume abstractă – ca o stîncă la adăpostul căreia sînt îngropate focurile revoluției. În fiecare zi trec

hotarul cu o gardenie la butonieră și un nou volum scris în neant. În fiecare dimineată trec cu greu printr-un șanț plin cu vomă ca să ajung la frumoasa insulă a incestului; în fiecare zi stînca se înalță tot mai semeț, iar șirul ferestrelor e drept ca o șină de cale ferată și strălucește mai puternic decît craniile șlefuite. De fiecare dată, șanțul se cascadează tot mai amenințător.

Ar trebui să-i spun chiar acum „bună dimineată“ lui Tom Jordan, dar cuvintele mi se agață tremurătoare de buze. Ce dimineată mai e și asta ca s-o irosesc într-un salut? Este ea *bună*, această dimineată între dimineți? Îmi pierd capacitatea de a deosebi o dimineată de alta. În registru e lumea bizonilor pe cale de dispariție; vecinii de alături nituiesc coastele viitorilor zgîrie-nori. Orientali perfizi cu pantofi de plumb și țeste de sticlă plănulesc în taină lumea de hîrtie de mîine, o lume făcută în întregime din marfă stivuită, o cutie peste alta, ca într-o fabrică de cutii de carton. Azi mai avem încă timp să participăm la înmormîntarea celor morți de curînd; mîine nu va mai fi timp, morții vor fi abandonați acolo unde se află și vai celui ce va vărsa vreo lacrimă. Este o dimineată bună pentru revoluție – dacă în loc de artificii s-ar afla mitraliere. Această dimineată ar fi splendidă dacă cea de ieri n-ar fi fost un fiasco absolut. Trecutul se depărtează în galop, șanțul se lățește. Mîine e mai departe de azi decît de ieri, deoarece calul zilei de ieri aleargă nebunește, iar omul cu pantofi de plumb nu-l poate ajunge. Între dimineata bună și dimineata însăși se află un hotar viscos care își răspîndește duhoarea asupra zilei de ieri și otrăvește ziua de mîine. Este o dimineată atît de confuză încît, dacă ar fi o umbrelă veche, cel mai slab strănut ar întoarce-o pe dos.

Întreaga mea viață se desfășoară ca o dimineată în care zorii n-au sosit. În fiecare zi o iau de la început cu